

Ruotsissa keskustellaan

Pia Maria Jonsson LT
Yksikön päällikkö
THL /Reformit

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Sidonnaisuudet (2010-)

- **LT, terveysjärjestelmätutkimus** (Karolinska Institutet)
- **Päätoimi**
 - Yksikön päällikkö, johtava asiantuntija, THL Reformit –yksikkö
- **Sivutoimet –**
- **Tutkimus ja kehittämissyö**
 - Päätoimen puitteissa mm. THL:n ValVa-hankkeessa (Tekes, THL)
 - Akateemista tutkimusta ja ohjausta Karoliinisessa Instituutissa (FAS)
- **Koulutustoiminta**
 - Luentoja lukuisissa julkisten toimijoiden sekä Lääkäriliiton koulutustilaisuuksissa
 - Yksittäisiä esitelmiä lääke- ja hoitoalan yritysten järjestämissä tilaisuuksissa
- **Luottamustoimet terveydenhuollon alalla –**
- **Toiminta terveydenhuollon ohjaukseen pyrkivissä hankkeissa**
 - Päätoimen puitteissa mm. STM:n, TEM:n ja VM:n valmistelu- ja työryhmissä
- **Muut sidonnaisuudet –**

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Ruotsin julkinen sektori – kolme poliittista ja hallinnollista tasoa

Valtio
ulkopolitiikka, yleinen järjestys, korkeampi koulutus ja tutkimus, työmarkkinat, sosiaalivakuutus jne.

Maakäräjäalueet (20)
terveydenhuolto, alueellinen kehitys ja kulttuurin tuki, julkinen liikenne

Kunnat (290)
sosiaalipalvelut (vanhusten hoito ja hoiva), koulut, kaavoitus ja rakennukset, terveyden suojelu ja edistäminen, jätehuolto, pelastustoimi, vesi ja viemärit, järjestys ja turvallisuus

THL
TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

27.1.2016 Pia Maria Jonsson 3

Ruotsin julkinen sektori – kolme poliittista ja hallinnollista tasoa

- Ruotsissa ei ole rahoitus- ja järjestämistasolla integroitua sosiaali- ja terveydenhuoltoa
- Päävastuu palveluiden rahoituksesta ja järjestämisestä on samoissa, kuntien tai maakäräjähallintojen, käsissä
- Suurten maakäräjäalueiden (Tukholma, Region Skåne, Region Västra Götaland) itsenäinen terveystoiminta vaikuttaa kehityslinjoihin koko maassa

THL
TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

27.1.2016 Pia Maria Jonsson 4

Ruotsin valinnanvapausjärjestelmät

Laki valinnanvapausjärjestelmistä, **Lagen 2008:962 om valfrietssystem, LOV**, tuli voimaan 1.1.2009

Valinnanvapausjärjestelmät vaihtoehto kilpailuttamiselle (*LOU 2007:1091*) sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Vårdval i primärvården (prop. 2008/09:74) tuli voimaan 1.1.2010

Muutoksia terveydenhuoltolakiin(5 § Hälso- och sjukvårdslagen 1982:763)

Maakäräjille vastuu järjestää perusterveydenhuolto niin, että jokainen asukas voi valita oman kiinteän lääkärikontaktin maakäräjäalueelta. (1.1.2009).

Maakäräjien tulee luoda järjestelmä sellaiseksi, että kaikkia tuottajia kohdellaan samanvertaisesti. Maakäräjien korvaus tuottajalle seuraa potilasta. Järjestelmää säätelee LOV (1.1.2010).

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

27.1.2016

Pia Maria Jonsson

5

Tavoitteita

- Kuluttajien /potilaiden aseman vahvistaminen
- Palveluiden laadun ja saatavuuden parantaminen
- Erilaisten tuottajien saattaminen julkisesti rahoitetun terveydenhuollon piiriin
- Palveluiden kysynnän ja tarjonnan kohtaaminen
- EU-lainsäädännön huomioiminen

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

27.1.2016

Pia Maria Jonsson

6

Peruspiirteet (1)

- Maakäräjät ilmoittavat avoimista valinnanvapausjärjestelmistä nettisivulla www.valfrihetswebben.se
- Tuottajilla mahdollisuus hakea maakäräjähallinnon hyväksyntää toimia osana alueen julkisesti rahoitettua perusterveydenhuoltoa
- Kaikki tuottajat, jotka täyttävät ennalta asetetut hyväksymiskriteerit, pääsevät järjestelmän piiriin
- Maakäräjät päättää etukäteen korvausperiaatteista
- Maakäräjien tulee kohdella kaikkia tuottajia neutraalisti ja yhdenvertaisesti

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

27.1.2016

Pia Maria Jonsson

7

Peruspiirteet (2)

- Maakäräjien tulee informoida väestöä valinnanvaihtoehdoista
- Potilaalla on oikeus valita perusterveydenhuollon tuottaja eri vaihtoehdoista
- Potilaalla on oikeus vaihtaa tuottajaa
- Raha seuraa potilasta hänen valitsemalleen tuottajalle
- 2015 alusta avohoidon lääkäripalvelujen valinnan piirissä koko maan tuottajat

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

27.1.2016

Pia Maria Jonsson

8

Kritiikkiä, vastineita ja seurantatuloksia

- **Primärvårdens styrning – efter behov eller efterfrågan?**
Stockholm: Riksrevisionen, 2014. (RIR 2014:22)
- Anell A, Rehnberg C. **Riksrevisionens granskning alltför selektiv.** Dagens Medicin 26.11.2014.
- **VG primärvård i förhållande till Riksrevisionens rapport ”Primärvårdens styrning – efter behov eller efterfrågan?”.**
Västra Götalandsregionen, December 2014.
- **Låt den rätte komma in – Hur har tillgängligheten påverkats av apoteksregleringen, vårdvalet samt vårdgarantin och Kömiljarden?** Stockholm: Myndigheten för vårdanalys, 2014. (Rapport 2014:3)
- **Vårdval och vårdutnyttjande. Hur fördelas vården mellan socioekonomiska grupper vid vårdval i specialistvården?**
Stockholm: Myndigheten för vårdanalys, 2014. (PM 2014:1)

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

27.1.2016

Pia Maria Jonsson

9

Valtion tarkastusviraston kritiikkiä tasa-arvo- näkökulmasta

- Uusia terveystakeskuksia tullut suhteessa enemmän tiheään asutuille, sosio-ekonomisesti vahvoille alueille
- Heikoimmat ryhmät (vanhat, sairaat) eivät ole lisänneet käyntejä yhtä paljon kuin muut
- Maakäräjien valinnanvapausjärjestelmät eivät ole muotoutuneet niin yhtenäisiksi kuin oli tarkoitus
- Kustannussäästöjä ei ole osoitettu

ja ehdottaa

- Korvausjärjestelmien yhtenäistämistä /yksinkertaistamista
- Perustehtävän rajoittamista
- Poikkeusmenettelyjen mahdollistamista

THL-seuduilla jne.

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

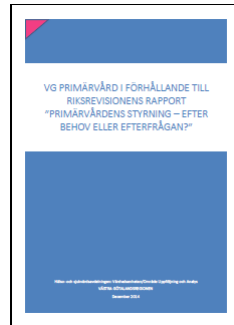
27.1.2016

Pia Maria Jonsson

10

Valtion tarkastusviraston kritiikki – vastineita

- Uusia terveyskeskuksia tullut enemmän tiheään asutuille, sosio-ekonomisesti vahvemmille alueille – **yksinkertaistus, ei kerro palvelujen käytöstä ja käyttäjistä**
 - Heikoimmat ryhmät (vanhat, sairaat) eivät ole lisänneet käyntejä yhtä paljon kuin muut – **vaihtelee alueittain, käyntimäärät heikkoja mittareita erityisesti näissä ryhmissä**
 - Maakäräjien valinnanvapausjärjestelmät eivät ole muotoutuneet niin yhtenäisiksi kuin oli tarkoitus – **oliko tarkoitus? Maakäräjät arvostavat autonomiaa**
 - Kustannussäästöjä ei ole osoitettu – **ei ollut tavoite (vaan tuottavuus)**
- Tarkastusviraston tuloksia ei voitu vahvistaa**

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

27.1.2016

Pia Maria Jonsson

11

Valtiopäivillä tapahtunutta

Valta oikeistoallianssilta sosiaalidemokraattien ja vihreiden vähemmistöhallitukselle:

- Upphävande av kravet på vårdvalssystem i primärvården. Proposition 2014/15:15. (Gabriel Wikström)
- Lagrådet. Upphävande av kravet på vårdvalssystem i primärvården. Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2014-11-25.
- Återkallelse av proposition 2014/15:15. Upphävande av kravet på vårdvalssystem i primärvården. Regeringens skrivelse 2014/15:28

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

27.1.2016

Pia Maria Jonsson

12

Valtiopäivien päätös

Betänkande 2014/15: SoU3 Vårdvalssystem i primärvården

Ärendet är avslutat. Debatterades: 5 mars 2015. Beslutades: 5 mars 2015

Regeringen bör inte föreslå frivilligt vårdval för landstingen (SoU3)

- Riksdagen behandlade motioner som handlar om vårdvalssystem i primärvården. I samband med detta riktade riksdagen en uppmaning till regeringen om att inte lämna ett nytt lagförslag om att ta bort landstingens skyldighet att ha vårdval.
- Riksdagens beslut: Kammaren biföll utskottets förslag.

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

27.1.2016

Pia Maria Jonsson

13

Tuoreita selvityksiä

Träning ger färdighet. SOU 2015: 98 – Vaativan erikoissairaanhoidon keskittäminen (Måns Rosén)

- Luotava uusi kansallinen informaatio-ohjausrakenne
- Sosiaalihuollituksen asemaa vahvistettava
- Pääargumentteina laatu ja potilasturvallisuus
- Suuremmat alueet antaisivat paremmat edellytykset toiminnan järjestämiselle (kts. Dir 2015:77)

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

27.1.2016

Pia Maria Jonsson

14

Tuoreita selvityksiä

Effektiv vård. SOU 2016:2 – Järjestelmän toiminnan tehostaminen, turhat toiminnot pois (Göran Stjernstedt)

- Kommunikaation lisääminen valtion ja maakäräjä-toimijoiden sekä yksittäisten maakäräjien välillä; vähemmän yksityiskohtiin menevää aluetason ohjausta
- Perusterveydenhuollon aseman vahvistaminen: resurssien kohdentaminen, jatkossa lähete sairaalaan(!)
- Monisairaiden vanhusten hoidon ja hoivan parempi koordinointi; pakollinen lakisääteinen valinnanvapausjärjestelmien soveltaminen tämän ryhmän kohdalla pois (n. 5% väestöstä)

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

27.1.2016

Pia Maria Jonsson

15

Meneillään olevia selvityksiä

Välfärdsutredningen (Ilmar Reepalu)

Ett nytt regelverk för offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster. Dir. 2015:22

- Tavoitteena varmistaa, että julkisia varoja käytetään siihen toimintaan, johon ne on tarkoitettu sekä niin, että ne tulevat käyttäjien hyödyksi ja että mahdolliset voitot pääsääntöisesti investoidaan takaisin siihen toimintaan, jossa ne ovat syntyneet
- Lisädirektiivillä tehtävistä poistettiin valinnanvapauden pakollisuuden poisto perusterveydenhuollosta
- laajennettiin laadun ja seurannan sekä lupa- ja auktorisaatiomenettelyihin liittyviä tehtäviä (hankintamenettelyn sijasta)

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

27.1.2016

Pia Maria Jonsson

16

Meneillään olevia selvityksiä

***Indelningskommittén* (Barbro Holmberg, Kent Johansson)**

Ny indelning av län och landsting. Dir. 2015:77

- suurempia alueita koskeva selvitys ilman olennaista tehtävien uusjakoa
- uutokset mahdollisesti voimaan 1.1.2019

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS